

بیطرفی

در جنگ بین دو یا چند کشور

اینک اصول مورد بحث :

- ۱- تعریف بیطرفی و اقسام آن
- ۲- حدود وظایف و اختیارات هر کشور بیطرف
- ۳- بیطرفی و تجارت بین الملل
- ۴- قاچاق جنگی و کالاهائی که ممکن است شامل قاچاق گردد.

۱- بیطرفی و اقسام آن

بطوریکه از خود کلمه بر میآید بیطرفی عبارت از وضعیت کشوری است که خود را در جنگ بین دو یا چند کشور دیگر بکلی اجنبی دانسته از هرگونه اقدام مستقیم یا غیر مستقیم بر له یا علیه متخاصمین خودداری کند - بدیهی است شرط اصلی و اساسی وجود این وضعیت برخواستن جنگ بین دو کشور میباشد و الا صرف وجود انقلاب داخلی در يك کشور و بروز در دستگی در بین افراد موقعیت مزبور را ایجاد نمیکند حالت نامبرده تابع اصل دیگری از حقوق بین المللی است که بعدم مداخله نامیده میشود *

بیطرفی برای آنکه دارای جنبه رسمی و آثار واضح و غیر قابل تردید باشد محتاج باعلام رسمی و علنی است که از طرف حکومت قانونی بعمل آید چه ابهام در وضعیت و رفتار هر کشوری ممکن است موجب سوء تفاهات یا الاقل بهانه بدست کشور های متخاصم داده تعبیرات مخالفی را ایجاد و یا در صورت وجود دوستی قبلی بین آن کشور و یکی از متخاصمین ابهام و سکوت مزبور بیشتر ایجاد سوء ظن و تفسیر بنماید چنانچه در جنگ بین المللی (۱۸-۱۹۱۴) ایتالیا که از دوستان نزدیک آلمان بود فوراً و بطور سریع بیطرفی خود را اعلام نمود علاوه کشور های جدید در اعلام بیطرفی خود نیز بیشتر برای حفظ و رعایت اصول فوق است *

باتوجه بوقایع جهانی و اهمیت بسیار آن از نظر اقتصادی و عکس العملی که جنگ بطور کلی در کشور های غیر وارد در آن دارد بیموقع نیست جنبه حقوقی موضوع را مورد بررسی قرار داده و در اطراف بی طرفی که رویه کشورهای بی نظر است بحث کنیم *

این مطلب بر هیچکس پوشیده نیست که خطر جنگ در هر کشوری که ظاهر شود خواه ناخواه آثار و انعکاسات آن در کشورهای دیگر هم مشهود و همانطور که خطرات آتش سوزی در يك خانه متوجه همسایگان و بلکه اشخاص در دست هم گردیده و همسایکین يك شهر ذی نفع در خاموشی آن میشوند تا از زبان احتمالی برکنار شوند در موقع جنگ نیز همسایگان کشورهای جنگجو بنوبه خود تصمیمات احتیاطی گرفته حتی دول غیر همجوار بر اثر عکس العمل های شدید جنگ و برای حفظ خود از مخاطرات احتمالی آن از هرگونه اقدامی دریغ نخواهند کرد *

بهر حال بیطرفی از نظر بین المللی وضعیت حقوقی خاصی را ایجاد نمیکند - دول بیطرف در عین اینکه از جنگ برکنار اند باید در حفظ حقوق و منافع خود تصمیماتی بگیرند - کشور های جنگجو نیز برای رعایت این بیطرفی موظف اند مقررات و قواعد بین المللی را انجام دهند عبارت دیگر هر کدام از کشورها دارای وظایف و حقوق مخصوصی هستند که در حقوق بین الملل عمومی تشریح شده و ما برای روشن شدن قضیه قبلا و بطور اختصار اصول مربوطه بآنها تذکر داده و بعد در عواملی که بیشتر از نظر حقوقی و اقتصادی مورد توجه است بحث میکنیم *

از نظر داخلی نیز اعلام نظریه فوق موجب آنست که اهالی کشور نیز از آن متابعت نموده از هر گونه اقدام خصمانه نسبت بیکدیگر از طرفین خودداری کنند تا در نتیجه مشکلات بین المللی ایجاد نشده موجب بهانه برای دیگران نگردد .

اقسام بیطرفی

وضعیت مزبور بچند قسم ممکن است پیش آید : بطور دائم یا موقت مشروط یا مطلق - مسلح یا غیر مسلح .

الف- بیطرفی دائم

بیشتر بر اثر مداخله دیگران و از نظر موقعیت طبیعی و جغرافیائی بیطرف کشور پیش میآید مثل آنکه موقعیت سوئیس در بین سه کشور معظم جهان همه را بر آن داشته که بیطرفی آنرا تضمین و تمهید باشند هیچکدام بتمامیت ارضی و استقلال کشور مزبور تجاوز نکنند . بنابراین این نوع بیطرفی در نتیجه تمهید و اجبار حادث میشود : تعهد برای کشورهای دیگر در ضمانت از کشور بیطرف اجبار برای کشور بیطرف در مخارج نشدن از وضعیت مزبور و صرف نظر کردن از حق حاکمیت مطلق نفع استقلال و تمامیت ارضی خویش .

ب- بیطرفی موقتی

حالتی است که در موقع جنگ بخصوص پیش آمده و بر اثر تقسیم سریع حکومت با تشخیص موقعیت و مقتضیات و مصالح کشور ظاهر میگردد- در اینصورت و بطوری که از خود عنوان نیز مفهوم می شود این تقسیم موقتی بوده و هر هنگام که دولت مقضی دید میتواند آنرا بر هم زند و هیچ وابستگی با تمهیدات خارجی ندارد .

ج- بیطرفی مشروط

ناشی از وضعیت موقتی است که بر اثر خطر ناک بودن موقعیت و مجهول بودن آینده جنگ و فواید یا مضار آن برای یک دولت پیش میآید مثلا در عین اینکه کشوری مایل است در جنگ بین دو دولت بیگانه بماند بی نهایت نیز علاقمند

است که جنگ مزبور بین آنها محدود بوده و ثالثی برفع یکی ضرر دیگری وارد آن نشود در عین حال برای آنکه روبه او برای دولت ثالث روشن بوده هر گونه احتمال ایهام و سوء تعبیر یا نتیجه را از وارد شدن او در جنگ مرنفع سازد بیطرفی خود را مشروط نموده قبلا اعلام میکند .

د - بیطرفی مطلق

آنستکه دولت از نظر حفظ تمامیت ارضی و استقلال خود بهیچوجه صلاح نمیداند در هیچ حالتی داخل در ستیز گردد مثلا هزارها کیلومتر از محل وقوع جنگ و حوزه منافع متخاصمین در راست باقوای دفاعی او اجازه ورود جنگ نمیدهند.

بیطرفی مسلحانه

وقتی است که دولت از نظر احتمال بعواقب وخیم جنگ و انعکاسات شدید و بدان کشور خود همچنین برای دور کردن میدان آن از سرحدات و حفظ بیطرفی خویش تصمیم میگیرد در عین عدم مداخله در جنگ دو کشور از حقوق و خاک و منافع حیاتی خود که ممکن است بر اثر این گیر و دار و محاصمه هدف قهری یا اختیاری واقع شود دفع کند پس اگر بینیم کشور بیطرفی مسلح شود نباید موجب شکست گردد . چنانچه در جنگ استقلال اتا زونی کشور های شمالی اروپا برای حفظ بیطرفی و حمایت از تجارت خود با همدیگر اتحاد و بیطرفی مسلحانه اعلام و در جنگ بین المللی هالاند و سوئیس نیز برای جلوگیری از تجاوزات قهری کشورهای متخاصم مسلح شدند.

تنها عیب آن اینستکه حالت مزبور مورد سوء ظن یا تعبیر یکی از متخاصمین گردیده و بهانه برای حمله بکشور بیطرف بدست داده و یا لاقبل ایجاد تشویش و اضطراب بنماید - در اینصورت اتخاذ این تصمیم بسته بقدرت هر کشور و خطرات احتمالی است که منافع یا تمامیت ارضی او را تهدید میکند- اگر منافع و استقلال کشور در خطر نباشد اقدام به مسلح شدن حتی المقدور و مخصوصاً با مشکلات و مخارج هنگفت آن صرف نظر میشود .

نا تمام

دکتر اخوئی